

TRYGVE GULBRANDSEN OG KARL HENRIK SIVESIND

Nasjonale organisasjoner

En første oversikt

Trygve Gulbrandsen og
Karl Henrik Sivesind

Nasjonale organisasjoner

- en første oversikt

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Bergen/Oslo 2013

© Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor 2013
Rapport 2013:5

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor
Co/Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo
www.sivilsamfunn.no

ISBN (trykt): 978-82-7763-421-0
ISBN (pdf): 978-82-7763-422-7

ISSN (trykt.): 1891-2168
ISSN (web): 1891-2176

Rapporten er finansiert av Kulturdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet gjennom prosjektet «Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor». Senteret er et samarbeidsprosjekt mellom Uni Rokkansenteret og Institutt for samfunnsforskning.

Innhold

1. Nasjonale organisasjoner - roller og økonomi	5
Målgruppe og praktisk gjennomføring av spørreundersøkelsen	6
2. Beskrivelse av de nasjonale frivillige organisasjonene	9
Styringsstruktur.....	15
Bruk av frivillig ulønnet arbeid.....	19
Aktiviteter	20
Kontakt og samarbeid med myndighetene	21
Utgifter, inntekter og formue	25
Noen gjennomgående observasjoner	30
Litteratur	31
Vedlegg 1: Spørreskjemaet	33
Sammendrag / summary	63

Nasjonale organisasjoner - roller og økonomi

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor gjennomførte fra mai til juli 2013 en nettbasert spørreundersøkelse rettet mot alle typer *nasjonale frivillige organisasjoner*. Det gjelder både enkeltstående organisasjoner, sentralledd, paraplyorganisasjoner og norske avdelinger av internasjonale organisasjoner. Frivillige organisasjoner omfatter i denne sammenhengen alle organisasjoner som ikke har fortjeneste som formål, inkludert interesseorganisasjoner for næringer, arbeidsliv og utdanningsgrupper. Undersøkelsen skal utfylle Lokallagsundersøkelsen fra 2009, som rettet seg mot det lokale og regionale lag og foreninger (Sivesind 2012), slik at vi får et komplett bilde av de frivillige organisasjonenes rolle, aktivitet og samfunnsbetydning i Norge. Undersøkelsen skal også gjøre det mulig å se på endringer ved at det er mulig å sammenligne med data om nasjonale organisasjoner fra Organisasjonsarkivet (1971, 1976, 1983 og 1992) (Hallenstvedt 1983; Hallenstvedt, Moren & Christensen 1976; Hallenstvedt & Trollvik 1993; Moren 1966; Moren, Hallenstvedt, Brautaset & Dovland 1972), særlig når det gjelder tilslutning til andre organisasjoner, tilsluttede organisasjoner, administrasjon og ansatte, og samarbeid med det offentlige. Disse dataene er tilgjengelige fra Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD).¹ For å fange opp nye arbeidsmåter i frivillige organisasjoner, ble et omfattende sett spørsmål om bruk av sosiale medier tatt med i undersøkelsen av nasjonale organisasjoner.

Denne rapporten beskriver hvordan undersøkelsen ble gjennomført og presenterer noen oversiktstabeller. Rapporten er skrevet før utfylte spørreskjemaer fra alle organisasjoner er innkommet. Den dekker bare data for 624 organisasjoner som hadde besvart spørreundersøkelsen før 19. juni. Svarinngangen var uventet sen og en del organisasjoner fortsatte å fylle inn spørreskjemaer utover i juli 2013 også. Disse vil bli tatt med i mer grundige analyser og forskningsprosjekter senere.

---

1. <http://www.nsd.uib.no/polsys/organisasjoner/>

Undersøkelsen er i første rekke finansiert av *Kulturdepartementet* gjennom støtte til *Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor*. *Frivillighet Norge* ønsket å bidra til god deltakelse og skrev et støttebrev som oppfordrer alle nasjonale frivillige organisasjoner til å delta i spørreundersøkelsen.

Målgruppe og praktisk gjennomføring av spørreundersøkelsen

Målgruppen for undersøkelsen ble etablert ved at Brønnøysundregistrene samlet kontaktinformasjon for alle organisasjoner i Frivillighetsregisteret og organisasjoner i Enhetsregisteret med sektorkodene 7000 – «Ideelle organisasjoner» og 2500 – «Private produsentorienterte organisasjoner uten profittformål». Lokallagene til sentralledd som har registrert tilknytning i Frivillighetsregisteret og organisasjoner som er en underenhet eller avdeling i en annen organisasjon ble utelukket. Organisasjoner som er kvalifisert for å motta Grasrotandel, noe som er forbeholdt organisasjoner som driver virksomhet kun på regionsnivå eller lavere, ble også utelukket. Deretter ble listen gjennomgått for å utelukke enda flere lokale og regionale lag og foreninger. Det ble også innhentet regnskapsdata for de utvalgte organisasjonene, men det var bare en liten andel som hadde registrert slike opplysninger i Brønnøysundregistrene. Regnskapsdata ble derfor i tillegg innhentet fra Innsamlingskontrollen og organisasjonenes egne årsrapporter, der dette var tilgjengelig.

Undersøkelsen retter seg mot den totale populasjonen av nasjonale frivillige organisasjoner i Norge, og ikke et utvalg av disse. Det foreløpige bruttoutvalget er på 4 842 organisasjoner, men meldinger om organisasjoner som er utenfor målgruppen eller som er lagt ned, kan føre til at dette tallet reduseres. Nasjonale frivillige organisasjoner i Norge er et svært mangfoldig felt, der man finner alt fra store og tradisjonsrike frivillige organisasjoner ned til svært små nylig opprettede organisasjoner som kanskje får en kort levetid. Ved siden av medlemsbaserte organisasjoner finnes også mange organisasjoner som drives på nonprofit basis, men som organiserer bedrifter som driver med næringsaktivitet. Disse kommer innen for en definisjon av nonprofit organisasjoner, slik det er definert i *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts* (United Nations 2003). En del av disse har ikke opplevd at de tilhører målgruppa for undersøkelsen og har latt være å svare på undersøkelsen. I denne rapporten er imidlertid alle kategorier organisasjoner tatt med.

Invitasjonsbrev med lenke for direkte pålogging til undersøkelsen ble sendt ut med e-post. Disse ble sendt ut til adresse for e-post mottak til organisasjonen (f.eks. post@frivilligorganisasjon.no), og til e-post til kontaktperson der slik e-postmottak ikke finnes. Dette ble gjort fordi vi antok

at enkeltpersoner kan ha sluttet i organisasjonen etter at adresseinformasjonen ble registrert, mens e-post sendt til organisasjonens mottak gjerne blir videresendt til den som har best forutsetninger for å svare. Slike e-postinvitasjoner ble sendt ut i begynnelsen av mai og deretter ble purring sendt ut i begynnelsen av juni til organisasjoner som ikke hadde besvart. I midten av mai ble det sendt ut invitasjonsbrev med påloggingsinformasjon til spørreskjemaet på internett til organisasjoner som ikke hadde registrert e-postadresser. I annen halvdel av juni ringte vi og purret organisasjoner som ikke hadde besvart spørreundersøkelsen, eller som hadde påbegynt men ikke fullført utfyllingen. En viktig del av datainnsamlingen var å få informasjon om organisasjoner som ikke er aktive eller lagt ned, eller som ikke tilhører målgruppa for undersøkelsen fordi de ikke tilhører gruppen nasjonale organisasjoner, eller fordi de ikke er frivillige organisasjoner. Denne informasjonen vil i senere analyser bli brukt til å justere bruttoutvalget for undersøkelsen som svarprosenten er beregnet utfra og som danner grunnlaget for anslaget på hvor mange nasjonale frivillige organisasjoner som finnes i Norge i 2013.

Daniel Arnesen som er forskningsassistent ved ISF har jobbet med etableringen av målgruppa for undersøkelsen og har bistått med datainnsamlingen i alle faser. Kodingen av spørreskjemaet og den praktiske gjennomføringen av spørreundersøkelsen på nett og levering av datafil til analyse har blitt utført av Respons Analyse AS.

Beskrivelse av de nasjonale frivillige organisasjonene

Den tradisjonelle modellen av frivillige organisasjoner har vært det en kan kalle folkebevegelsesmodellen. Folkebevegelsene har tradisjonelt vært landsdekkende, og de har gjerne hatt et stort antall medlemmer. De har vært kjennetegnet av å ha mange lokale enheter, et fylkes- eller regionalt nivå, og et nasjonalt sentralledd. Dette nasjonale leddet har vanligvis bestått av et nasjonalt styre valgt gjennom demokratiske valg på årsmøter med representanter fra lokallagene. Til å hjelpe seg har dette styret hatt en sentral administrasjon med ansvar for å sette ut i livet vedtak på årsmøtet og i styret. Avholdsorganisasjonene og misjonsorganisasjonene er eksempler på slike folkebevegelser. Dette var den rådende modellen i den norske frivillige sektoren fram til ca 1980 (Wollebæk & Selle, 2002). Tabell 1 viser at bare 30 prosent av de nasjonale frivillige organisasjonene i vårt materiale tilhører en slik modell. Nesten halvparten – 46 prosent – er isteden enkeltstående organisasjoner med nasjonalt arbeidsområde. Det betyr at de fleste nasjonale frivillige organisasjoner ikke er av den tradisjonelle, hierarkiske organisasjonstypen.

I de siste tiårene har det innenfor flere sektorer av sivilsamfunnet blitt etablert paraplyorganisasjoner med tilsluttede nasjonale organisasjoner. Noen av disse paraplyenhetene er opprettet med det formål å fordele offentlige midler til de frivillige organisasjonene som paraplyorganisasjonens område. Andre er opprinnelig etablert som interessepolitiske aktører for frivillige organisasjoner innenfor den aktuelle sektoren, men har etter hvert også fått rollen som fordelingsinstans for offentlige myndigheter. Et eksempel på slike paraplyorganisasjoner er Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) som er et samarbeidsorgan for 90 barne- og ungdomsorganisasjoner. Et annet eksempel er Norsk Musikkråd som er et samarbeidsnettverk og en interesseorganisasjon for musikklivet i Norge. Tabell 1 viser at 8 prosent av de nasjonale organisasjonene er slike paraplyorganisasjoner. Tabell 1 viser i tillegg at 15 prosent av organisasjonene har en annen organisasjonsform. Det kan for eksempel være

nasjonale organisasjoner tilsluttet en annen nasjonal organisasjon, eller en organisasjon med et nordisk, europeisk eller internasjonalt arbeidsområde.

Tabell 1. Organisasjonstype

	Prosent	Antall organisasjoner
Nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger	30	187
Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde	46	289
Paraplyorganisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner	8	51
Annet	15	97
<i>Sum</i>	100	624

Tabell 2 viser at blant de nasjonale organisasjonene som ikke er enkeltstående organisasjoner med nasjonalt arbeidsområde, har et stort flertall (65 prosent) geografiske underenheter.

Tabell 2. Har organisasjonen geografiske underenheter?

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja	65	219
Nei	35	116
<i>Sum</i>	100	335

I tabell 3 kommer det fram at av de organisasjonene som har geografiske underenheter, er det imidlertid bare nær en tredjedel (29 prosent) som har underenheter på kommunenivå eller lokalt nivå. Flertallet har underenheter på fylkesnivå eller region/landsdel nivå. Det betyr at av alle de nasjonale frivillige organisasjonene er det bare 15 prosent som har underenheter på kommunalt eller lokalt nivå. Dette understreker bare enda sterkere at den tradisjonelle folkebevegelsesmodellen er i klart mindretall blant nasjonale frivillige organisasjoner. Det støtter opp om antakelsen om at det skjer en regional sentralisering i organisasjonslivet (Wollebæk & Selle, 2002).

Tabell 4 viser dessuten at mange av de nasjonale organisasjonene med enheter på kommunalt/lokalt nivå i realiteten har forholdsvis få slike lokale

enheter. Av tabellen framgår det at så mange som 26 prosent bare har 10 eller færre enheter på kommunalt/lokalt nivået. I den andre enden har 12 prosent mer enn 200 enheter på kommune eller lokalt nivå. Dette illustrerer at selv om mange nye organisasjoner velger andre organisasjonsformer, er den hierarkiske folkebevegelsesmodellen fortsatt et betydningsfullt innslag.

I en nærmere analyse (som ikke vises her) kom det i tillegg fram at 30 prosent av organisasjonene med geografiske underenheter hadde enheter på fylkesnivå og 20 prosent hadde enheter på region/landsdelsnivå.

Tabell 3. Har organisasjonen underenheter på kommune/lokalt nivå

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja	29	96
Nei	71	239
<i>Sum</i>	100	335

Tabell 4. Hvor mange enheter har organisasjonen på kommune/lokalt nivå?

	Prosent	Antall organisasjoner
10 enheter eller mindre	26	25
11-30 enheter	22	21
31-100 enheter	28	27
101 -200 enheter	12	12
Over 200 enheter	12	11
<i>Sum</i>	100	96

En kan også få et interessant bilde av de nasjonale frivillige organisasjonene ved å se på antallet medlemmer. Tabell 5 viser at hele 29 prosent av disse organisasjonene ikke har registrerte personlige medlemmer i det hele tatt. Ytterligere 12 prosent har 50 eller færre medlemmer. Bare 21 prosent har flere enn 100 medlemmer.

På den andre siden dokumenterer en nærmere analyse, ikke uventet, at prosentandelen organisasjoner uten registrerte personlige medlemmer er høyest blant paraplyorganisasjonene som har tilsluttede nasjonale organisasjoner. 70 prosent av disse organisasjonene har ikke personlige medlemmer i det hele tatt. Som pekt på foran, er de fleste nasjonale organisasjonene innenfor denne organisasjonstypen enheter som enten arbeider for interessene til sine medlemsorganisasjoner eller har som oppgave å fordele offentlige midler. Blant de enkeltstående organisasjonene med

nasjonalt arbeidsområde er det 28 prosent som ikke har medlemmer. I gruppen «annen» organisasjonstype er det 38 prosent uten personlige medlemmer. Lavest andel uten personlige medlemmer finner vi gruppen organisasjoner som er nasjonalledd med lokale eller regionale avdelinger eller lag.

Tabell 5. Antall registrerte personlige medlemmer pr. 1.1. 2013

	Prosent	Antall organisasjoner
Ingen personlige medlemmer	29	182
1 – 50 medlemmer	12	72
51 – 200 medlemmer	16	103
201 – 1000 medlemmer	22	137
1001 – 6000 medlemmer	15	92
6001 eller flere medlemmer	6	40
<i>Sum</i>	100	624

En annen måte å illustrere forskjellene i medlemstall mellom de ulike organisasjonstypene er å se på det gjennomsnittlige antallet personlige medlemmer. Tabell 6 viser at det gjennomsnittlig er færrest personlige medlemmer i enkeltstående nasjonale organisasjoner med nasjonale oppgaver. De har i gjennomsnitt bare 390 personlige medlemmer. Dette er ofte organisasjoner som arbeider målrettet for bestemte saker eller formål og retter mye av sin oppmerksomhet mot å påvirke myndighetene og/eller den offentlige opinionen. De er ikke opptatt av å bygge opp en større og landsdekkende medlemsmasse. Natur og ungdom er eksempel på en slik organisasjon.

Som ventet, er det heller ikke mange medlemmer i paraplyorganisasjonene, i gjennomsnitt 411. I de nasjonale frivillige organisasjonene som ligner mest på den tradisjonelle folkebevegelsesmodellen er det derimot gjennomsnittlig ganske mange medlemmer - 7324. Og blant nasjonale organisasjoner med en «annen» organisasjonstype er det gjennomsnittlig så mange som 10 550 medlemmer.

Tabell 6. Gjennomsnittlig antall registrerte personlige medlemmer etter organisasjonstype

	Gjennomsnittlig antall personlige medlemmer	Antall organisasjoner
Nasjonalledd med lokale og/eller regional lag eller avdelinger	7324	187
Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde	390	289
Paraplyorganisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner	411	51
Annet	10550	97
<i>Sum</i>	100	624

Til sist, de nasjonale frivillige organisasjonene kan også beskrives etter alderssammensetningen blant medlemmene. Tabell 7 viser at i et flertall av organisasjonene (52 prosent) er hovedtyngden av medlemmene i aldersgruppen 31-50 år. Mange av organisasjonene har også mange medlemmer i aldersgruppen 51 -67 år. Bare 5 prosent av de nasjonale frivillige organisasjonene har en medlemsmasse hvor hovedtyngden er 15 år eller yngre. Med andre ord, de nasjonale organisasjonene er hovedsakelig for voksne mennesker.

En nærmere analyse viser at de ulike organisasjonstypene skiller seg fra hverandre når det gjelder alderssammensetningen av de personlige medlemmene. De nasjonale leddene med lokale eller regional avdelinger eller lag har en noe høyere andel medlemmer som er 30 år og yngre – 33 prosent mot henholdsvis 17, 12 og 25 prosent i de andre tre organisasjonsgruppene. Tilsvarende har de færre i aldersgruppen 31-50 år, 41 prosent versus henholdsvis 58, 50 og 59 prosent i de tre andre organisasjonsgruppene. Denne forskjellen antyder at de nasjonale leddene med lokale lag består av en høyere andel barne- og ungdomsorganisasjoner.

Tabell 7. Aldersgrupper som hovedtyngden av medlemsmassen tilhører (organisasjonene kunne krysse av for flere aldersgrupper)

Prosent av organisasjonene som svarer at hovedtyngden av medlemmene tilhører den aktuelle aldersgruppen	
Opp til 15 år	5
16 – 30 år	18
31 – 50 år	52
51 – 66 år	37
Over 67 år	15
Vet ikke	16

Nasjonale frivillige organisasjoner er en sammensatt gruppe. Dette kommer også til uttrykk i når organisasjonene ble stiftet, jf. tabell 8. Tabell 8 viser at nær en tredjedel av alle organisasjonene har blitt stiftet i årene fra årtusenskiftet og fram til i dag. Det betyr at en stor andel av organisasjonene er «unge». Tabell 1 viser at ytterligere 28 prosent av organisasjonene ble etablert i perioden 1980 til og med 1999. Med andre ord, hele 61 prosent av de nasjonale organisasjonene er kommet til i løpet av de siste tretti årene. Tabell 8 viser imidlertid samtidig at en god del organisasjoner har eksistert i mange år. Som en ser ble 15 prosent av organisasjonene stiftet før 1940. De aller eldste (riktignok bare to organisasjoner) kan spore sin opprinnelse tilbake til 1700-tallet, og 13 andre organisasjonene ble opprettet på 1800-tallet.

Disse tallene antyder at det i løpet av de siste tiårene har vært en markert tilvekst av nye nasjonale organisasjoner med til dels andre arbeidsformer og formål enn de tradisjonelle folkebevegelsene.

Tabell 8. I hvilket år ble organisasjonen stiftet?

Periode	Prosent	Antall organisasjoner
Før 1940 (til og med 1939)	15	94
Fra og med 1940 til og med 1959	8	50
Fra og med 1960 til og med 1979	16	97
Fra og med 1980 til og med 1999	28	180
År 2000 og senere	33	103
<i>Sum</i>	100	624

Styringsstruktur

De alle fleste nasjonale organisasjonene har et eget styre. Tabell 9 viser at bare 1 prosent av organisasjonene har ikke et slikt styre. Det varierer mellom organisasjonene hvor mange medlemmer styret har. Over en tredjedel har fem eller færre styremedlemmer. Det store flertallet har fra seks til ti medlemmer. Bare i 7 prosent av de nasjonale organisasjonene har styret mer 10 medlemmer. En skulle kanskje tro at størrelsen på styret har sammenheng med hvor stor organisasjonen er. For å undersøke om dette er tilfelle har vi gjort en egen statistisk analyse av sammenhengen mellom antall styremedlemmer og organisasjonenes størrelse. Som mål på størrelse har vi benyttet antallet personlige registrerte medlemmer. Det viste seg imidlertid at det ikke var noen statistisk signifikant sammenheng mellom disse to variablene.

Antall medlemmer i styret er antakelig mer et resultat av hva slags oppgaver styret har i den enkelte organisasjonen enn av størrelsen på medlemsmassen. I enkelte organisasjoner er styret et overordnet organ som i hovedsak følger med på og «kontrollerer» arbeidet til sekretariatet eller den daglige ledelsen. I andre organisasjoner, som i politiske partier, har styret en viktig funksjon som forum for diskusjoner om utforming av organisasjonens politikk og strategiske veivalg. I slike tilfelle er det behov for å trekke inn representanter for flere deler av organisasjonen. I partiet Høyre har for eksempel sentralstyret hele 33 medlemmer viser partiets nettside.

Tabell 9. Antall medlemmer i organisasjonens styre på sentralt nivå

	Prosent	Antall organisasjoner
0 – 5 styremedlemmer	35	221
6 – 10 styremedlemmer	58	372
Over 10 styremedlemmer	7	31
<i>Sum</i>	100	624

Det har i de senere årene vært mye diskutert om borgere fra etniske minoritetsgrupper er integrert i det norske samfunnet gjennom deltakelse og medlemskap i frivillige organisasjoner. En annen måte å belyse dette temaet på er å undersøke i hvilken grad styrene i de frivillige organisasjoner har medlemmer fra de etniske minoritetsgruppene. Tabell 10 gir opplysninger om dette. Tabellen viser at bare 14 prosent av styrene i de nasjonale organisasjonene har styremedlemmer fra disse gruppene. Det kan tenkes at det i flere av disse tilfellene dreier seg om nasjonale frivillige organisasjoner som er sprunget ut av de etniske minoritetsmiljøene selv og som representerer deres interesser. Dette må undersøkes med nærmere analyser senere.

Tabell 10. Har organisasjonen styremedlemmer på sentralt nivå med etnisk minoritetsbakgrunn?

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja	14	87
Nei	84	518
Ikke svart	2	19
<i>Sum</i>	100	624

Tabell 11 gir opplysninger om hvordan de nasjonale organisasjonenes administrasjon er innrettet. Det mest slående i denne tabellen er at i hele 41 prosent av organisasjonene utføres arbeidet i det nasjonale sekretariatet på frivillig grunnlag. På den andre siden ser vi at om lag en tredjedel (32 prosent) har et eget sekretariat. 8 prosent av organisasjonene har valgt å la leder/sekretær arbeide på deltid. Andre løsninger, som å dele sekretariat med andre organisasjoner eller å ha plassert sekretariatsfunksjonen hos en advokat, er svært sjeldne.

Det er grunn til å tro at måten sekretariatsfunksjonen er innrettet på har sammenheng med hvor stor organisasjonen er. For å undersøke dette nærmere har vi sett på det gjennomsnittlige antall personlige medlemmer i organisasjoner med ulike typer sekretariatsfunksjon. Som ventet, finner vi eget sekretariat i organisasjoner med mange medlemmer, gjennomsnittlig 11 130 personlige medlemmer. Det er også en god del medlemmer i organisasjoner som har sekretariatet i hovedorganisasjonen – gjennomsnittlig 3532 personlige medlemmer. I den andre enden finner vi at nasjonale organisasjoner som har overlatt sekretariatsfunksjonen til en praktiserende jurist gjennomsnittlig bare har 29 personlige medlemmer. I de organisasjonene hvor dette arbeidet utføres på frivillig basis er det gjennomsnittlig 415 medlemmer.

Tabell 11. Hva slags sekretariat har organisasjonen

	Prosent	Antall organisasjoner
Eget sekretariat	32	198
Sekretariat i hovedorganisasjonen	6	37
Sekretariat sammen med andre organisasjoner	2	10
Leder/sekretær er deltidsansatt	8	52
Sekretariat hos praktiserende jurist	1	4
Annen deltidsordning	3	18
Sekretariatsarbeidet utføres på frivillig basis	41	257
Vet ikke	8	48
<i>Sum</i>	101	624

Foran så vi at i fire av ti nasjonale organisasjoner blir sekretariatsfunksjonen ivaretatt av frivillige. Det synes å innebære at disse organisasjonene ikke har noen ansatte medarbeidere i den nasjonale administrasjonen. Tabellene 12 og 13 indikerer at dette er tilfelle. Tabell 12 viser at 63 prosent av de nasjonale, frivillige organisasjonene ikke har noen heltidsansatte, og tabell 13 dokumenterer at omtrent like mange heller ikke har noen deltidsansatte. Bare 7 prosent har mer enn 10 heltidsansatte, og bare 3 prosent har mer enn 10 deltidsansatte. 35 prosent av organisasjonene har imidlertid mellom 1 og 10 heltidsansatte, og noen flere (35 prosent) har et tilsvarende antall deltidsansatte.

Tabell 12. Antall heltidsansatte i organisasjonen

	Prosent	Antall organisasjoner
0 – Ingen heltidsansatte	63	395
1 – 10 heltidsansatte	30	183
Mer enn 10 heltidsansatte	7	46
<i>Sum</i>	100	624

Tabell 13. Antall deltidsansatte i organisasjonen

	Prosent	Antall organisasjoner
0 Ingen deltidsansatte	62	386
1 – 10 deltidsansatte	35	219
Mer enn 10 deltidsansatte	3	19
<i>Sum</i>	100	624

En nærmere analyse (ikke presentert i tabellform) viser at antallet heltidsansatte varierer tydelig med organisasjonstype. I nasjonale frivillige organisasjoner som er nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger er det gjennomsnittlig 12 heltidsansatte. I de nasjonale enkeltstående organisasjonene med nasjonalt arbeidsområde er det derimot i gjennomsnitt bare 2 heltidsansatte og i paraplyorganisasjonene er det gjennomsnittlig bare fire heltidsansatte. Det med andre ord i de nasjonale organisasjonene som har fellestrekk med de tradisjonelle folkebevegelsene at en finner nasjonale sekretariater eller administrasjoner med flere heltidsansatte medarbeidere.

I det siste tiåret har mange organisasjoner sett nytten av å ta i bruk internettverktøy for både å kommunisere med medlemmer, den alminnelige opinion og med massemedia. Tabell 14 viser at nesten alle de nasjonale frivillige organisasjonene bruker slike verktøy. Nesten alle – 95 prosent – har en egen hjemmeside, og en stor andel – 63 prosent - benytter seg av sosiale medier som facebook. Derimot er det svært få organisasjoner hvor organisasjonen eller ledelsen har opprettet en egen blogg. Det gjelder bare 9 prosent av organisasjonene. Få har også tatt i bruk internettbaserte systemer for nyhetsoppdatering (RSS).

Tabell 14. Organisasjonens eller ledelsens bruk av internettverktøy (e-post eller web) i forbindelse med organisasjonsarbeidet

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja, bruker slike verktøy	98	614
Nei, bruker ikke slike verktøy	2	10
Benytter/har hjemmeside	95	583
Benytter blogg	9	58
Benytter sosiale medier	63	385
RSS -nyhetsoppdatering	10	59

Bruk av frivillig ulønnet arbeid

Det er nærliggende å tro at mange av de nasjonale frivillige organisasjonene benytter seg av frivillig ulønnet arbeid i sine aktiviteter. Dette kommer da også tydelig fram i tabell 15 hvor det vises at så mange som 85 prosent av organisasjonene tar i bruk frivillig ulønnet arbeid. Dette er overraskende høyt, siden det fokuseres på frivillige som ikke fanges opp av lokallagsundersøkelsene, dvs frivillig arbeid i sentralleddet eller i organisasjoner som ikke har tilsluttede lag og foreninger.

Tabell 15. Bruker frivillig ulønnet arbeid i aktiviteten til organisasjonen

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja	85	532
Nei	15	92
<i>Sum</i>	100	624

Men som tabell 16 viser, er det begrenset hvor mye arbeid de frivillige bidrar med. 34 prosent av organisasjonene rapporterer at ingen eller nesten ingen av de frivillige arbeider mer enn 3 timer i uken. I ytterligere 26 prosent av organisasjonene er det under halvparten av organisasjonene som bidrar med mer enn 3 timers arbeid ukentlig. I kontrast til dette, ser vi at i 13 prosent av organisasjonene stiller omtrent alle de frivillige opp med arbeid mer enn tre timer hver uke.

Tabell 16. Andelen av de frivillige som arbeidet mer enn 3 timer i uken

	Prosent	Antall organisasjoner som har svart
Alle	4	21
Nesten alle	9	45
Mer enn halvparten	6	34
Halvparten	8	42
Færre enn halvparten	26	136
Nesten ingen	19	102
Ingen	15	78
Vet ikke	12	64
<i>Sum</i>	99	522

Aktiviteter

De nasjonale organisasjonene ble spurt om de i løpet av de siste 12 månedene hadde gjennomført ulike typer aktiviteter og arrangementer. Tabell 17 viser svarene. Jeg vil tro at de fleste ser for seg at mange frivillige organisasjoner bruker mye tid på å samle inn penger til egen aktivitet eller til bestemte målgrupper. Tabell 17 viser overraskende at dette inntrykket ikke er dekkende for flertallet av de nasjonale organisasjonene. I tabellen kommer det fram at en så stor andel som 65 prosent av dem ikke hadde gjennomført noen innsamlinger til eget virke i det hele tatt i løpet av de foregående 12 månedene. Enda færre – 79 prosent - hadde samlet inn penger til målgrupper utenfor seg selv.

Prototypen på frivillig arbeid har i alle år vært dugnad. Dugnad har vært en institusjon som mobiliserer medlemmer og frivillige til å gjøre arbeid som enten bringer inntekter eller løser viktige oppgaver for de frivillige organisasjonene. Dugnad har vært en viktig institusjon i mange lokalsamfunn. Enkelte har til og med sett på dugnad som et særskilt kjennetegn ved den norske frivilligheten. Tabell 17 viser at dette i alle fall ikke gjelder for de nasjonale frivillige organisasjonene. Hele 66 prosent av dem organiserte ikke dugnader i de foregående 12 månedene. Dette er nok vanligere på lokalt nivå i tilsluttede lag og foreninger.

Foran så vi at mange av de nasjonale organisasjonene som er enkeltstående med et nasjonalt arbeidsområde har forholdsvis få medlemmer og isteden satser på påvirkning av myndigheter og opinion. I lys av denne påstanden er det noe overraskende å registrere at 75 prosent av de nasjonale organisasjoner overhodet ikke hadde organisert demonstrasjoner, aksjoner eller underskriftskampanjer i de foregående 12 månedene. Derimot ser vi at en stor andel av dem hadde brukt internett til å markedsføre og profilere organisasjonen. 26 prosent gjorde dette hver uke, 21 prosent noen ganger i måneden. Dette illustrerer hvilken betydning digitale medier har fått for organisasjonenes virksomhet. De digitale mediene synes således å ha erstattet mer tradisjonelle virkemidler for å få oppmerksomhet, påvirke opinionen og styrke inntektsgrunnlaget. Bruken av internett er antakelig også grunnen til at 42 prosent av organisasjonene ikke gir ut medlemsblader.

Tabell 17. Hvor ofte organisasjonen arrangerte følgende aktiviteter de siste 12 månedene (prosent)

	Hver uke	Noen ganger i måneden	En gang i måneden	Noen ganger i året	En gang i året	Ingen slike arrangementer	Vet ikke	N
Innsamling av penger til andre enn organisasjonen selv	1		1	3	7	79	9	624
Innsamling av penger til organisasjonens virke	3	1	1	10	11	65	10	624
Demonstrasjoner, aksjoner eller underskriftskampanjer	0,5	0,5	0	7	7	75	9	624
Bruk av internett til å markedsføre og profilere organisasjonen	26	21	4	20	3	16	9	624
Gitt ut medlemsblad	1	1	5	41	3	42	7	624
Dugnad	3	2	1	11	6	66	10	624
Arbeidsutvalgsmøte	3	5	7	32	3	38	12	624
Styremøte	1	2	21	66	4	2	3	624

Det er små forskjeller mellom de ulike organisasjonstypene når det gjelder prosentandelen som ikke har gjennomført henholdsvis innsamlinger av penger og demonstrasjoner og aksjoner. Det er noe større forskjell i andelen som har gjennomført dugnader. En noe høyere andel blant de enkeltstående nasjonale organisasjonene har ikke organisert dugnader i det foregående året.

Kontakt og samarbeid med myndighetene

Gulbrandsen og Ødegård (2011) pekte på at både nye og eldre frivillige organisasjoner i økende grad har orientert seg mot de støtteordningene som de offentlige myndighetene forvalter. Denne orienteringen har gjort flere av organisasjonslederne mer bevisst på betydningen av å drive aktiv lobby virksomhet overfor stat og kommune.

Denne utviklingen blant de frivillige organisasjonene er på mange måter en gjenspeiling av en mer generell tendens til at bedrifter og organisasjoner innen mange sektorer i samfunnet har satset mer på kontakt med myndighetene for å påvirke utfallet av politiske beslutninger som er viktige

for deres interesser. Makt- og demokratiutredningen pekte ved årtusenskiftet på at lobbyvirksomheten overfor storting, regjering og offentlig forvaltning hadde økt i omfang i de foregående tiårene (Gulbrandsen et al 2002). Denne utviklingen synes å ha fortsatt fram til i dag.

Kommer denne utviklingen til uttrykk i de nasjonale frivillige organisasjonene? De ble i denne undersøkelsen om de har regelmessig kontakt med sentrale offentlige myndigheter. Tabell 18 viser at et flertall av organisasjonene – 55 prosent – har slik regelmessig kontakt. En slik kontakt kan naturligvis ha ulike formål. Overraskende mange av de nasjonale organisasjonene har følgelig ikke jevnlig kontakt med sentrale myndigheter.

Tabell 18. Regelmessig kontakt med sentrale offentlige myndigheter

	Prosent	Antall organisasjoner
Organisasjonen har regelmessig kontakt	55	342
Organisasjonen har ikke regelmessig kontakt	45	282
<i>Sum</i>	100	624

Ett formål med slik kontakt kan være å skaffe opplysninger om tiltak og økonomiske ordninger som berører de frivillige organisasjoner. Det kan være kontakt i forbindelse med at organisasjonene utfører oppgaver som myndighetene er opptatt av og ønsker å støtte. Eller det kan dreie seg om ren lobbyvirksomhet. For å få vite mer om karakteren av kontakten spurte vi om hvilke instanser de har kontakt med. Svarene vises i tabell 19.

I tabellen kommer det fram at de nasjonale organisasjonene først og fremst har regelmessig kontakt med direktorater og ytre etater. 73 prosent har kontakt med disse instansene. Direktoratene og de ytre etatene er hovedsakelig ansvarlige for å implementere regjeringens politikk og vedtak i stortinget. Organisasjonenes kontakt med disse offentlige enhetene er derfor sannsynligvis knyttet til å følge opp påbud fra myndighetene, iverksette tiltak som organisasjonene får støtte til eller søke om slik støtte. En høy andel av organisasjonene – 66 prosent -har også regelmessig kontakt med departementene. Departementene er engasjert både i å forberede og sette ut i livet politiske beslutninger. Organisasjonenes kontakt med departementene kan derfor på den ene siden dreie seg om forsøk på å få økonomisk støtte til sin virksomhet eller om å få informasjon om rammebetingelsene for denne virksomheten. Eller det kan dreie seg om direkte forsøk på å påvirke kommende beslutninger av betydning for de aktuelle frivillige organisasjonene.

Formålet synes tydeligere for de organisasjonene som har regelmessig kontakt med storting eller regjering. Tabell 19 viser at 34 prosent av organisasjonene har regelmessig kontakt med stortingskomiteene, 42 prosent med partigruppene på stortinget og 20 prosent med medlemmer av regjeringen. Her er nok hensikten først og fremst å påvirke politikerne til å ta beslutninger til fordel for de frivillige organisasjonene eller som er i tråd med deres allmenne mål. Det må sies å være en forholdsvis høy andel av de nasjonale frivillige organisasjonene som pleier regelmessig kontakt med personer og aktører på stortinget. Dette illustrerer at mange av de nasjonale organisasjonene, i tråd med den mer generelle politiske utviklingen, i dag målrettet bruker tid og ressurser på lobbyvirksomhet.

Tabell 19. Prosentandel som har kontakt med følgende sentrale offentlige myndigheter

	Prosent	Antall organisasjoner
Stortinget/stortingskomiteer	34	342
Stortingsgrupper/partigrupper	42	342
Regjeringen	20	342
Departement	66	342
Direktorat/ytre etater	73	342

En annen form for kontakt mellom organisasjoner i sivilsamfunnet og offentlige myndigheter går via deltakelse i offentlige utvalg, råd, styrever og komiteer. Denne deltakelsen er svært variert. Det kan dreie seg om å delta i tidsbegrensede utredningskomiteer som forbereder ny politikk eller lovforslag på bestemte områder. Det kan handle om mer fast representasjon i styrever for offentlige etater eller instanser. I slike styrever er representantene for de frivillige organisasjoner med på å vurdere virksomheten til etatene, og de deltar i gjennomføringen av nye politiske tiltak. En del organisasjoner er også representert i mer frittstående råd som gir uttalelser i saker innenfor rådets ansvarsområde. Disse ulike formene for deltakelse gir de deltakende organisasjoner både muligheter til å være med på å utvikle ny politikk og til å sette vedtatt politikk ut i livet. Begrepet korporatisme brukes ofte til å betegne et politisk beslutningssystem hvor aktører i sivilsamfunnet på disse måtene trekkes inn i beslutningsprosessene. Det er partene i arbeidslivet som hyppigst deltar i de korporative organene. Det er tidligere dokumentert at antallet korporative utvalg, råd og styrever ble systematisk redusert på 1980-tallet. Det er imidlertid fremdeles et stort antall slike råd og styrever.

Tabell 20 viser at 12 prosent av de nasjonale frivillige organisasjonene er representert i offentlige utvalg, råd, styrever og komiteer. Med andre ord, det er

lite mindretall av disse organisasjonene som er trukket inn i det offentlig-politiske beslutningssystemet og som gjennom det er gitt en viss innflytelse på offentlige beslutninger. Men fordi det er et forholdsvis høyt antall nasjonale frivillige organisasjoner, betyr det at ganske mange likevel er med på å forberede, implementere eller uttale seg om offentlig politikk.

Tabell 20. Representasjon i utvalg, råd, styre, komite eller kommisjon som er oppnevnt av regjering eller departement

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja, er representert	12	77
Nei, er ikke representert	88	547
<i>Sum</i>	100	624

Tabell 21 viser at det varierer noe mellom de ulike organisasjonstypene i hvilken grad de er trukket inn og deltar i offentlige utvalg, råd og styrever.

Tabell 21. Representasjon i offentlig oppnevnte utvalg, råd, styrever og komiteer etter organisasjonstype. Prosent

	Nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger	Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde	Paraplyorganisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner	Andre organisasjonsformer
Ja, er representert	16	9	18	11
Nei, er ikke representert	84	91	82	87

Ikke overraskende er paraplyorganisasjoner oftest representert i offentlig oppnevnte utvalg, styrever, råd og komiteer. Som det ble pekt på foran, har slike paraplyorganisasjoner ofte fått en viktig rolle med å fordele offentlige økonomiske tilskudd og uttale seg om situasjonen innenfor de aktuelle sektorene av sivilsamfunnet. Da er det naturlig at en del av dem også trekkes mer inn i det korporative beslutningssystemet. Som en ser, er derimot enkeltstående nasjonale organisasjoner med nasjonalt arbeidsområde i mindre grad representert i den nevnte typen instanser.

For øvrig viser Tabell 22 at over halvparten av de nasjonale frivillige organisasjonene også samarbeider med andre aktører om aktiviteter og tiltak i samfunnet. Dette ser en for eksempel illustrert innenfor musikksektoren hvor

de ulike frivillige organisasjonene blant annet samarbeider om å påvirke den offentlige politikken innenfor sektoren.

Tabell 22. Samarbeid med andre om aktiviteter eller tiltak i samfunnet

	Prosent	Antall organisasjoner
Ja, samarbeider med andre	53	333
Nei, samarbeider ikke med andre	47	291
<i>Sum</i>	100	624

Utgifter, inntekter og formue

Foran pekte vi på at det varierer atskillig mellom de nasjonale frivillige organisasjonene hvor store de er. En annen måte å studere organisasjonenes størrelse på er å se nærmere på deres driftsutgifter. Driftsutgiftene er en bedre indikator på omfanget av organisasjonenes virksomhet og aktiviteter. I tabell 23 er organisasjonene fordelt i ulike kategorier etter størrelsen på driftsutgiftene. Om lag hver femte organisasjon har ingen eller meget små driftsutgifter (20 000 kroner eller mindre). Om lag hver femte organisasjon har 200 000 kroner eller mindre i driftsutgifter. Til sammen har altså hele 42 prosent ingen eller lave driftsutgifter.

I kontrast ser vi at 20 prosent av organisasjonene har mer enn fire million kroner i årlige driftsutgifter, og 20 prosent har driftsutgifter mellom 1 og 4 millioner kroner. 11 prosent har mer enn 10 millioner kroner i driftsutgifter. 2,5 prosent har mer enn 50 millioner kroner i årlige driftsutgifter.

Det er grunn til å tro at driftsutgiftene varierer med organisasjonenes størrelse målt med antallet registrerte personlige medlemmer. For å etterprøve denne antakelsen har jeg gjennomført en egen regresjonsanalyse (som ikke vises her) av sammenhengen mellom driftsutgifter og antallet personlige medlemmer. Analysen viser at det er en klar statistisk sammenheng mellom disse to variablene. Det indikerer at mange av de organisasjonene som har lave driftsutgifter også er små. Samtidig viser analysen at antallet personlige medlemmer bare forklarer 5 prosent av variasjonene i driftsutgifter. Det betyr at det også er en rekke andre faktorer som påvirker størrelsen på organisasjonenes driftsutgifter.

Tabell 23. Driftsutgifter

	Prosent	Antall organisasjoner
Ingen driftsutgifter	5	23
1 – 20 000 kroner i driftsutgifter	14	57
21 000 – 200 000 kroner i driftsutgifter	23	95
200 100 – 1 000 000 kroner i driftsutgifter	18	77
1 000 000 – 4 000 000 kroner i driftsutgifter	20	84
Over 4 000 000 kroner i driftsutgifter	20	83
<i>Sum</i>	100	419

I tabell 24 kommer det fram at størrelsen på driftsutgiftene varierer sterkt med organisasjonstype. Tabellen viser at driftsutgiftene i gjennomsnitt er klart størst blant organisasjoner som er nasjonalledd med lokale og/eller regional lag eller avdelinger. Disse organisasjonene har i gjennomsnitt 10,5 millioner kroner i årlige driftsutgifter. Til sammenligning har de nasjonale enkeltstående organisasjonene med nasjonalt arbeidsområde i gjennomsnitt 2,3 millioner kroner i driftsutgifter. Den store forskjellen i driftsutgifter henger nettopp sammen med at den første gruppen organisasjoner gjennom sine lokale eller regionale lag har mye aktivitet på lokalt plan.

Tabellen viser også at paraplyorganisasjonene gjennomsnittlig har forholdsvis høye driftsutgifter – 5, 4 millioner kroner. Det er trolig at dette skyldes at mange av paraplyorganisasjonene, som vist foran, har ansvar for å fordele offentlig økonomisk støtte til medlemsorganisasjonene. Denne oppgaven krever at de har bygd opp egne administrasjoner eller sekretariater med faste ansatte medarbeidere. Disse medarbeidere skal vurdere søknader om støtte, passe på at de som mottar støtte rapporterer bruk og virkninger av midlene, og forhindre misbruk av midlene. Samtidig skal de være talspersoner for de frivillige organisasjonene innenfor sin sektor, noe som krever regelmessig kontakt med myndighetene og politikere.

Tabell 24. Gjennomsnittlige driftsutgifter i kroner etter organisasjonstype

	Nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger	Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde	Paraplyorganisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner	Andre organisasjonsformer
Gj.snittlige driftsutgifter, millioner kroner	10,5	2,3	5,4	4,1

Hvordan finansierer så de nasjonale organisasjonene sine utgifter? Tabell 25 viser at den viktigste inntektskilden også for de nasjonale organisasjonene er medlemskontingent. I gjennomsnitt får organisasjonene 38 prosent av sine inntekter fra medlemskontingenter. Tilskudd fra stat og fylke utgjør 15 prosent av inntektene, og det som betegnes «andre inntekter» utgjør 12 prosent av inntektene. En kan merke seg at inntekter fra gaver og innsamlinger, tradisjonelle inntektskilder for frivillige organisasjoner, dekker bare 6 prosent av organisasjonenes inntekter. Inntekter fra ulike arrangementer bringer inn 8 prosent av inntektene. En «ny» kilde til inntekter som har fått noe mer oppmerksomhet i de senere årene er inntekter fra reklame og sponing. Slike inntekter representerer imidlertid bare 3 prosent av inntektene til de nasjonale organisasjonene.

Det varierer mellom organisasjonstypene hvor stor andel av inntektene som kommer fra ulike kilder. En nærmere analyse viser, kanskje noe overraskende, at medlemskontingenter utgjør 45 prosent av inntektene i enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde, 33 prosent i nasjonalleddene med lokale og/eller regional lag, og 30 prosent i paraplyorganisasjonene.

På den annen side, utgjør tilskudd fra stat eller fylke 26 prosent av inntektene i paraplyorganisasjonene, 22 prosent av inntektene i nasjonalleddene med lokale avdelinger, og bare 10 prosent i de enkeltstående nasjonale organisasjonene. Det er naturlig at det er paraplyorganisasjonene som i størst grad dekker sine driftsutgifter gjennom tilskudd fra stat og fylke. Noen av disse mottar offentlig støtte rettet mot slike sentralledd. Som pekt på ovenfor, har flere av disse organisasjonene fått tildelt oppgaven å være en slags forlenget arm for myndighetene når det gjelder å finansiere frivillige aktiviteter innenfor sine sektorer. At de enkeltstående nasjonale organisasjoner ikke har en større del av sine inntekter fra stat og fylke skyldes antakelig at de ikke kan legitimere sine utgifter ved å henvise til stor aktivitet på lokalplan eller et stort antall personlige medlemmer.

Tabell 25. Andelen av organisasjonenes inntekter fra ulike kilder. Prosent. Gjennomsnitt for hver inntektskilde.

	Gjennomsnitt for alle organisasjonene i prosent	Standardavvik	Antall organisasjoner
Medlemskontingent	38	38	524
Inntekt fra utlodning, basar, bingo og lignende	1	5	524
Loppemarked	0,1	1	524
Gaver og innsamlinger	6	19	524
Arv og testamentariske gaver	1	5	524
Tilskudd fra paraplyorganisasjon	2	11	524
Tilskudd fra kommune	1	9	524
Tilskudd fra stat/fylke	15	30	524
Inntekter fra tilstelninger/arrangementer	8	19	524
Utleie av lokaler	0,1	1	524
Reklame eller sponsing	3	12	524
Andre inntekter	12	24	524

Tidligere kasusstudier (Gulbrandsen 2012) har vist at inntektene til frivillige organisasjoner kan variere atskillig over år. Den usikkerheten som følger av slike variasjoner kan dempes dersom organisasjonene har en egen formue. En slik formue kan fungere som en buffer mot svingninger i inntektene. Tabell 26 viser at det varierer mellom de nasjonale organisasjonene hvor stor formue de har. En tredjedel av organisasjonene har ingen formue i det hele tatt. 16 prosent har bare 90 000 kroner eller mindre i formue. Det betyr at om lag halvparten av alle nasjonale frivillige organisasjoner i realiteten ikke har noen virksom økonomisk buffer som de kan hjelpe seg med i perioder hvor inntektene svikter.

Samtidig har hver fjerde organisasjon mer enn 800 000 kroner i formue. En rekke av disse organisasjonene har dessuten millioner av kroner i formue, ofte plassert i fast eiendom. Dette gjelder for eksempel enkelte av misjonsorganisasjonene. De har hatt ledere som har vært nøye med å investere overskudd i fast eiendom nettopp for å sikre organisasjonen økonomisk for framtiden. De formuende organisasjonene står sterkere når bestemte inntektskilder svikter, enten det er som følge av synkende medlemstall, reduserte offentlige bevilgninger, eller færre testamentariske gaver. Formue i form av fast eiendom kan dessuten gi ekstra inntekter i form av leieinntekter. Dette er stabile inntekter som er gode å ha i økonomiske vanskeligere tider.

Organisasjoner med fast eiendom kan også selge enkelte eiendommer for å hjelpe seg over en økonomisk kneik.

Tabell 26. Organisasjonenes formue

	Prosent	Antall organisasjoner
Ingen formue	34	146
1 – 90 000 kroner	16	69
91 000 – 800 000 kroner	25	108
800 100 – 99 000 000 kroner	25	108
<i>Sum</i>	100	431

Det varierer mellom organisasjonstypene hvor mye formue de har. Tabell 27 viser at nasjonalleddene med lokale og/eller regionale avdelinger i gjennomsnitt har 4,8 millioner kroner i formue. Paraplyorganisasjoner har gjennomsnittlig 3,2 millioner i formue, og de enkeltstående framstår i tabellen som de minst formuende med gjennomsnittlig 1,7 millioner kroner i formue.

Tabell 27. Organisasjonenes formue etter organisasjonstype

	Nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger	Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde	Paraply-organisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner	Andre organisasjonsformer
Gj.snittlig formue, millioner kroner	4,8	1,7	3,2	3,3

Noen gjennomgående observasjoner

Denne analysen av data som foreløpig har innkommet fra undersøkelsen av nasjonale organisasjoner viser på den ene side at det finnes noen få ressurssterke nasjonale organisasjoner og paraplyorganisasjoner som er organisert etter den hierarkiske folkebevegelsesmodellen med et sentralledd og regionale og/eller lokale lag. Det er imidlertid også svært mange organisasjoner som har eksistert i noen få år, som har små økonomiske ressurser, få eller ingen betalte ansatte, og som i mange tilfeller er enkeltstående nasjonale organisasjoner. Bruk av internett gjør at slike organisasjoner likevel kan ha stor rekkevidde. Dette støtter opp om en antakelse om en utvikling i retning av en todeling av organisasjonslivet i Norge med et økende antall organisasjoner som enten bare er lokale eller bare nasjonale (Wollebæk & Selle, 2002), slik det lenge har vært i mange andre land.

Folkebevegelsesmodellen spilte en avgjørende rolle for å knytte sammen det lokale og sentrale nivået i samfunnet i en tid da organisasjonenes hierarkiske kommunikasjonskanaler var en av de få strukturene som kunne ha en slik funksjon. I dag har vi en mye mer mangfoldig medievirkelighet og internett og sosiale medier gir mange muligheter for å følge med og være med å påvirke for de som er interessert. De frivillige organisasjonene tilpasser seg aktivt denne nye situasjonen, og relasjonen mellom aktive og organisasjonene må omdefineres. Frivillige, folk som lar seg engasjere i enkeltsaker og sympatisører finnes i stadig større grad utenfor medlemmenes rekke. Profilering i media, kommunikasjon og samtaler via internett og sosiale medier blir dermed stadig viktigere virkemidler for at de frivillige organisasjonene skal nå sine mål. Dette er en viktig årsak til et større mangfold når det gjelder organisasjonsformer og antakelig også til en større utskifting av de nasjonale organisasjonene. Det blir lettere å forsøke å etablere en organisasjon når man ikke trenger et stort apparat, men samtidig lykkes mange ikke med å skape en varig struktur.

Det er viktig at vår forståelse av organisasjonslivet ikke baserer seg ensidig på den tradisjonelle folkebevegelsesmodellen, selv om den har hatt positiv betydning i det norske samfunnet på mange områder. Nye samfunnsstrukturer krever nye organisasjonsformer og nye uttrykk for engasjement, og disse må tas med i betraktningen i utforming av støtteordninger og i måten det offentlige kommuniserer med de frivillige organisasjonene.

Litteratur

- Enjolras, B. & Gulbrandsen, T. (2012), Tilpasning til endringer i økonomiske rammevilkår. Rapport 2012-2. Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Gulbrandsen, T. og G. Ødegård (2011), *Frivillige organisasjoner i en ny tid. Utfordringer og endringsprosesser*. Skrevet sammen med Guro Ødegård. Rapport 2011:1. Oslo Institutt for samfunnsforskning.
- Gulbrandsen, T., F. Engelstad, T. B. Klausen, H. Skjeie, M. Teigen og Ø. Hallenstvedt, A. & Trollvik, J. (1993). *Norske organisasjoner*. Oslo: Fabritius Forlag.
- Hallenstvedt, A. (1983). *Norske organisasjoner*. (4. rev. og ajourførte utg. utg.). Oslo: Tanum-Norli.
- Hallenstvedt, A., Moren, J. & Christensen, T. (1976). *Norske organisasjoner*. (3. rev. og ajourførte utg. utg.). Oslo: Tanum-Norli.
- Moren, J. (1966). *Oppslagsboken norske organisasjoner*. Oslo: Johan Grundt Tanum Forlag.
- Moren, J., Hallenstvedt, A., Brautaset, T. O. & Dovland, T.-I. (1972). *Norske organisasjoner. Ny revidert og ajourført utgave*. Oslo: Johan Grundt Tanum Forlag.
- Sivesind, K. H. (2012). *Pengestrømmer i frivillig sektor. Befolkningens gaver og lokallagenes økonomi*. Rapport nr. 2012:7. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Hentet fra http://www.sivilsamfunn.no/content/download/26332/580738/file/VR_2010_3_web.pdf
- United Nations. (2003). *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts*. New York: United Nations.
- Wollebæk, D., & Selle, P. (2002). *Det nye organisasjonssamfunnet – Demokrati i omforming*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Østerud (2002), *Norske makteliter*. Oslo: Gyldendal akademisk. 312 sider.

Vedlegg 1: Spørreskjemaet

LOKALLAGSUNDERSØKELSE

UNDERSØKELSE AV NASJONALE FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Velkommen til denne undersøkelsen som er rettet mot alle landsdekkende frivillige organisasjoner!

Undersøkelsen gjennomføres av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Vi ønsker svar fra alle typer landsdekkende frivillige organisasjoner, både enkeltstående, sentrallidd, paraplyorganisasjoner og norske avdelinger av internasjonale organisasjoner. Dette inkluderer alle organisasjoner som ikke har fortjeneste som formål, også de som beskjeftiger seg med næring og arbeidsliv. For enkelthets skyld kaller vi disse "organisasjoner" i skjemaet. Spørsmålene retter seg mot organisasjonsaktiviteten på sentralt nivå, mens tilsluttede lag og organisasjoner med eget styre og regnskap ikke inkluderes. Vi setter stor pris på at du tar deg tid til å delta. Vi antar at det vil ta ca. 30 minutter å svare på denne undersøkelsen.

På forhånd tusen takk for hjelpen.

Dersom du må stoppe besvarelsen midlertidig, kan du trykke på "pause"-knappen som er tilgjengelig i hvert skjermbilde. Når du senere logger deg på igjen for å fortsette utfyllingen, kommer du inn igjen i undersøkelsen på samme sted som du avsluttet.

Om organisasjonen**orgdata**

- 1: Organisasjonens navn:
- 2: Hva er organisasjonens forretningsadresse?
- 3: I hvilket år ble organisasjonen stiftet?
- 4: Dersom organisasjonen har skiftet navn siden 1992, hvilket navn hadde den tidligere?

formål

Hva er organisasjonens formål?

s_06**Organisasjonens nedslagsfelt**

Hva er det geografiske området for organisasjonens virksomhet?

- 1: Region eller landsdel
- 2: Hele Norge
- 3: Europa
- 4: Internasjonalt
- 9: Vet ikke/vil ikke svare

s_07

organisasjonens nedslagsfelt

Hvis organisasjonen har medlemmer, hvor i landet kommer de fleste medlemmene fra?

Dersom organisasjonen ikke har medlemmer kan du la feltet stå tomt

s_08

Hvilken beskrivelse passer best på deres organisasjon?

- 1: Nasjonalledd med lokale og/eller regionale lag eller avdelinger
- 3: Enkeltstående organisasjon med nasjonalt arbeidsområde
- 4: Paraplyorganisasjon med tilsluttede nasjonale organisasjoner
- 5: Annet, spesifiser

s_09

Har organisasjonen geografiske underenheter på følgende nivåer?

- 1: På kommune/lokalt nivå
- 2: På fylke/krets nivå
- 3: På region/landsdelsnivå
- 4: På nasjonalt nivå
- 5: Nei

s_10 – HVIS S_09=1

Hvor mange underenheter har organisasjonen på kommune/lokalt nivå?

NOTÉR ANTALL

SETT 0 HVIS DU IKKE VET

s_11 – HVIS S_09=2

Hvor mange underenheter har organisasjonen på fylkes/krets nivå?

NOTÉR ANTALL

SETT 0 HVIS DU IKKE VET

s_12 – HVIS S_09=3

Hvor mange underenheter har organisasjonen på region/landsdelsnivå?

NOTÉR ANTALL

SETT 0 HVIS DU IKKE VET

s_13 – HVIS S_09=4

Hvor mange underenheter har organisasjonen på nasjonalt nivå?

NOTÉR ANTALL

SETT 0 HVIS DU IKKE VET

s_14 – HVIS S_09<5

Har (noen av) underenheten(e) eget styre og årsregnskap?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_15 – HVIS S_14=1

Hvor mange av underenhetene har eget styre og årsregnskap?

s_16

Organisasjonens styre

Hvor mange medlemmer har organisasjonens styre på sentralt nivå?

s_17

Lederen er...

- 1: Mann
- 2: Kvinne
- 3: Vil ikke svare

s_18

Hvor mange av styremedlemmene (inkludert lederen) er...

- 1: Menn?
- 2: Kvinner?

s_19 – HVIS S_16>0

Organisasjonens styre

Har organisasjonen styremedlemmer på sentralt nivå med etnisk minoritetsbakgrunn?

- 1: Ja
- 2: Nei
- 3: Vil ikke svare

s_20 – HVIS S_19=1

Hvor mange av styremedlemmene har etnisk minoritetsbakgrunn?

s_20a

Hvordan blir styret på sentralt nivå sammensatt?

- 1: Regionale representanter
- 2: Representanter fra organisasjonens ulike aktivitetsområder
- 3: Annet, spesifiser
- 4: Ingen bestemt sammensetning

s_21

Organisasjonens medlemmer

Hvor mange registrerte, personlige medlemmer hadde organisasjonen pr. 1.1. 2013?

s_22 – HVIS s_09<5 & s_16>0

Hvor mange av medlemmene er direkte medlemmer av organisasjonens sentrale ledd (og ikke av tilsluttede lag og/eller organisasjoner)?

s_23– HVIS s_09<5 & s_22>0

Omtrent hvor mange av de *? antall[1] personlige medlemmene er...

Omtrent hvor mange av personlige (direkte-)medlemmene er...

- 1: Menn?
- 2: Kvinner?

s_25

Organisasjonens medlemmer

Omtrent hvor mange av medlemmene (av sentralleddet) har etnisk minoritetsbakgrunn?

- 1: Ingen
- 2: Færre enn 10 %
- 3: Færre enn halvparten
- 4: Omtrent halvparten
- 5: Flere enn halvparten
- 6: Alle eller nesten alle
- 7: Vet ikke

s_26

Organisasjonens medlemmer

Hvor mange medlemmer (av sentralledet) hadde organisasjonen

1: ...for ti år siden?

2: ...for fem år siden?

s_27

Organisasjonens medlemmer

Aldersgruppe for hovedtyngden av medlemmene

1: Opp til 15 år

2: 16-30 år

3: 31-50 år

4: 51-66 år

5: Over 67 år

6: Vet ikke

s_28 – HVIS s_09<5 & s_16>0

Frivillig arbeid

Brukes frivillig ulønnet arbeid i aktiviteten til organisasjonen?

Ikke inkludér frivillig arbeid for tilsluttede lag og organisasjoner med eget styre

(Vi regner arbeidet som ulønnet selv om det blir gitt en symbolsk betaling. Ta med innsatsen til både medlemmer og ikke medlemmer)

1: Ja

2: Nei

s_29 – HVIS s_09<5 & s_16>0

Frivillig arbeid

Hvor mange personer har arbeidet frivillig (dvs utført ulønnet arbeid) for organisasjonen i løpet av de siste 12 måneder?

Ikke inkludér frivillig arbeid for tilsluttede lag og organisasjoner med eget styre

s_30 – HVIS s_09=5 & s_16>0

Frivillig arbeid

Brukes frivillig ulønnet arbeid i aktiviteten til organisasjonen?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_31 – HVIS s_09=5 & s_16>0

Frivillig arbeid

Hvor mange personer har arbeidet frivillig (dvs utført ulønnet arbeid) for organisasjonen i løpet av de siste 12 måneder?

s_32 – HVIS s_29>0 / s_31>0

Frivillig arbeid

Omtrent hvor mange av disse frivillige utførte frivillig arbeid jevnlig i løpet av de siste 12 måneder?

- 1: Alle
- 2: Nesten alle
- 3: Mer enn halvparten
- 4: Halvparten
- 5: Færre enn halvparten
- 6: Nesten ingen
- 7: Ingen
- 8: Vet ikke

s_33 – HVIS s_29>0 / s_31>0

Frivillig arbeid

Omtrent hvor mange av disse frivillige arbeidet mer enn 3 timer i uken?

- 1: Alle
- 2: Nesten alle
- 3: Mer enn halvparten
- 4: Halvparten
- 5: Færre enn halvparten
- 6: Nesten ingen
- 7: Ingen
- 8: Vet ikke

s_34 – HVIS s_29>0 / s_31>0

Frivillig arbeid

Omtrent hvor mange av disse frivillige er medlemmer i organisasjonen?

- 1: Alle
- 2: Nesten alle
- 3: Mer enn halvparten
- 4: Halvparten
- 5: Færre enn halvparten
- 6: Nesten ingen
- 7: Ingen
- 8: Vet ikke

s_35

Tilknytning til organisasjonen

Omtrent hvor mange personer er tilknyttet organisasjonen som

- 1: Aktive medlemmer
- 2: Deltakere
- 3: Mottakere / klienter
- 4: Støttemedlemmer

s_36

Tilknytning til organisasjonen

Antall medlemmer etter kategori

- 1: Bedrifter
- 2: Landsomfattende organisasjoner
- 3: Andre ikke-personlige medlemmer

s_37

Hvis organisasjonen har bedrifter som medlemmer, omtrent hvor mange arbeidsplasser representerer disse bedriftene til sammen?

s_38

Hvis organisasjonen har andre landsomfattende organisasjoner som medlemmer, vennligst oppgi navnene på disse nedenfor?

s_39

Organisering

Er organisasjonen medlem av noen annen norsk organisasjon som ivaretar deler av eget arbeidsfelt eller interessefelt?

- 1: Ja - skriv inn navn på organisasjon
- 2: Nei

Er organisasjonen tilsluttet noen internasjonal organisasjon, inklusiv nordiske organisasjoner?

- 1: Ja - skriv inn navn på organisasjon
- 2: Nei

s_40

Internett

Bruker organisasjonen eller ledelsen internettverktøy (e-post eller web) i forbindelse med organisasjonsarbeidet?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_41– HVIS s_40=1

Internett

Webtjenester som benyttes

- 1: Hjemmeside ******(Skriv inn nettsadresse:)
- 2: Blogg ******(Skriv inn nettsadresse:)
- 3: Sosiale medier
- 4: RSS - nyhetsoppdatering
- 5: Annet ****** (Spesifiser:)
- 6: Ingen av delene

s_42– HVIS s_41=3

Internett

Har profil på

- 1: Facebook
- 2: Twitter
- 3: LinkedIn
- 4: Youtube
- 5: Flickr
- 6: Origo
- 7: MySpace
- 8: Google +
- 9: Instagram
- 10: Wikipedia
- 11: Andre...******(Spesifiser:)
- 12: Ingen av delene

s_43 – HVIS s_41=3

Internett

Hva bruker organisasjonen sosiale medier til?

- 1: Informere medlemmene om organisasjonsaktiviteter
- 2: Informere offentligheten om organisasjonsaktiviteter
- 3: Ta imot innspill og forslag fra medlemmer og/eller frivillige
- 4: Ta imot innspill og forslag fra andre enn medlemmer
- 5: Skape en arena for diskusjon mellom medlemmer og/eller frivillige
- 6: Organisere medlemsaktiviteter
- 7: Lage arrangementer og sende ut invitasjoner
- 8: Gjennomføre aksjoner (for eksempel underskriftskampanjer)
- 9: Kontakt med lokallag, fylkeslag
- 10: Kontakt med andre organisasjoner
- 11: Samle inn penger til organisasjonens virke
- 12: Selge produkter
- 13: Skape debatt i offentligheten om saker organisasjonen er opptatt av
- 14: Markedsføre og profilere organisasjonen
- 15: Påvirke opinionen eller politikere i bestemte saker
- 16: Ingen av delene

s_44 – HVIS s_40=1

Internett

Nytte av internett

- 1: Informere medlemmene om organisasjonsaktiviteter
  - 2: Skape sterkere kontakt mellom nasjonalleddet og medlemmene
  - 3: Skape sterkere kontakt mellom nasjonalledd og lokallag/fylkeslag
  - 4: Øke medlemsinnflytelsen i organisasjonen
  - 5: Skape demokratisk debatt om organisasjonssaker
  - 6: Organisere interne og eksterne organisasjonsaktiviteter
  - 7: Gjennomføre aksjoner
  - 8: Inntektsgenerering
  - 9: Skape debatt i offentligheten om saker organisasjonen er opptatt av
  - 10: Markedsføre og profilere organisasjonen
  - 11: Påvirke opinionen eller politikere i bestemte saker
  - 12: Påvirke utfallet av bestemte politiske saker
-
- 1: Svært nyttig
  - 2: Nokså nyttig
  - 3: Ikke særlig nyttig
  - 4: Ikke nyttig i det hele tatt
  - 5: Ubesvart

s_45 – HVIS s_40=1 & s_41 ikke lik 3

Internett

Årsak til å ikke bruke sosiale medier

- 1: Vi ser ikke nytten av det
- 2: Det tar for mye tid
- 3: Vi mangler penger eller utstyr
- 4: Vi mangler kompetanse i administrasjonen
- 5: Vi har forsøkt tidligere, men fant ut at det ikke var effektivt for oss
- 6: Å bruke sosiale medier passer ikke med vår organisasjons profil
- 7: Vi synes det er vanskelig å kontrollere det som sies om oss i sosiale medier
- 8: Vi mener vi ikke har ressurser til en langsiktig satsning på sosiale medier

- 1: Svært viktig årsak
- 2: Nokså viktig årsak
- 3: Mindre viktig årsak
- 4: Ingen årsak
- 5: Ubesvart

s_46 – HVIS s_40=1 & s_41 ikke lik 3

Er det andre viktige årsaker til at organisasjonen ikke bruker sosiale medier?

- 1: Ja, spesifiser
- 2: Nei

s_47

Internett

Her følger noen påstander om bruken av sosiale medier. Kan du for hver av påstandene markere om du er helt enig, delvis enig, verken enig eller uenig, delvis uenig, eller helt uenig?

- 1: Å bruke sosiale medier utfordrer medlemsdemokratiet
- 2: Sosiale medier er effektive informasjonskanaler overfor medlemmer
- 3: Sosiale medier er effektive informasjonskanaler overfor offentligheten
- 4: Å bruke sosiale medier passer ikke i vår organisasjonskultur
- 5: Personer utenfor organisasjonen får for mye innflytelse over virksomheten
- 6: Å bruke sosiale medier gjør at vi kan påvirke politikken mer effektivt
- 7: Tar oppmerksomheten vekk fra det organisasjonen egentlig skal drive med
- 8: Krever at vi bruker frivillige mer aktivt for å håndtere arbeidsmengden
- 9: Å bruke sosiale medier krever for mye administrative ressurser
- 10: Å bruke sosiale medier krever en kompetanse vi ikke har

11: Å bruke sosiale medier gjør at fagansatte og kommunikasjon må samarbeide tettere

- 1: Helt enig
- 2: Delvis enig
- 3: Verken enig eller uenig
- 4: Delvis uenig
- 5: Helt uenig
- 6: Ubesvart

s_48 – HVIS s_40=1

Internett

Omtrent hvor mange av medlemmene har sendt e-post til organisasjonen det siste året?

- 1: Nesten alle
- 2: Over halvparten
- 3: Mellom en tredjedel og halvparten
- 4: Færre enn en tredjedel
- 5: Nesten ingen
- 6: Ingen

HVIS s_09=1 & s_22>0 / s_09=3 & s_21>0 →STILLES SPØRSMÅLENE 49-53

ØVRIGE HOPPER TIL S_54

s_49

Aktivitet i organisasjonen

Hvor ofte arrangert siste 12 måneder

Ikke inkluderer aktivitet i evt. tilsluttede lag og organisasjoner med eget styre og regnskap

- 1: Medlemsmøte
- 2: Øving eller trening
- 3: Stevner/konkurranser
- 4: Møter der andre enn medlemmer kan delta
- 5: Studieringer eller kurs
- 6: Kulturaktiviteter (sang, musikk, teater)
- 7: Lotteri eller bingo
- 8: Dans, diskotek eller konserter
- 9: Sosiale tiltak for medlemmene (f.eks klubbkvelder, fester, reiser)

10: Sosiale tiltak for andre enn medlemmene (f.eks barn, eldre)

- 1: Hver uke
- 2: Annenhver uke
- 3: Noen ganger i måneden
- 4: En gang i måneden
- 5: Noen ganger i året
- 6: En gang i halvåret
- 7: En gang i året
- 8: Ingen slike arrangementer
- 9: Ubesvart

s_50

Aktivitet i organisasjonen

Er det andre aktiviteter organisasjonen har arrangert i løpet av de siste 12 månedene?

- 1: Aktivitet:
- 2: Aktivitet:
- 3: Aktivitet:

s_51

Aktivitet i organisasjonen

Hvor ofte arrangerte organisasjonen *? tekst de siste 12 månedene?

- 1: *? aktivitet[1]
- 2: *? aktivitet[2]
- 3: *? aktivitet[3]

- 1: Hver uke
- 2: Annenhver uke
- 3: Noen ganger i måneden
- 4: En gang i måneden
- 5: Noen ganger i året
- 6: En gang i halvåret
- 7: En gang i året
- 8: Ingen slike arrangementer
- 9: Ubesvart

s_52

Aktivitet i organisasjonen

Hvor stort er vanligvis fremmøtet på medlemsmøtene?

- 1: Mer enn halvparten av medlemmene pleier å møte
- 2: Mellom en tredjedel og halvparten pleier å møte
- 3: Mindre enn en tredjedel pleier å møte
- 4: Organisasjonen arrangerer ikke medlemsmøter
- 5: Ubesvart

s_53

Aktivitet i organisasjonen

Hvor viktig er det for organisasjonen at en så stor del av medlemsmassen som mulig kommer på medlemsmøtene?

- 1: Svært viktig
- 2: Nokså viktig
- 3: Ikke særlig viktig
- 4: Organisasjonen arrangerer ikke medlemsmøter
- 5: Ubesvart

s_54

Aktivitet i organisasjonen

Hvor ofte arrangerte organisasjonen følgende aktiviteter de siste 12 månedene?

- 1: Innsamling av penger til andre enn organisasjonen selv
- 2: Innsamling av penger til organisasjonens virke
- 3: Demonstrasjoner, aksjoner eller underskriftskampanjer
- 4: Bruke internett til å markedsføre og profilere organisasjonen
- 5: Gitt ut medlemsblad
- 6: Dugnad
- 7: Komitémøte
- 8: Arbeidsutvalgsmøte
- 9: Styremøte

- 1: Hver uke
- 2: Annenhver uke
- 3: Noen ganger i måneden
- 4: En gang i måneden
- 5: Noen ganger i året

- 6: En gang i halvåret
- 7: En gang i året
- 8: Ingen slike arrangementer
- 9: Ubesvart

s_55

Aktivitet i organisasjonen

Hvor stort er vanligvis fremmøtet på styremøtene?

- 1: Alle styremedlemmene pleier å møte
- 2: Nesten alle pleier å møte
- 3: Halvparten pleier å møte
- 4: Mindre enn halvparten pleier å møte
- 5: organisasjonen arrangerer ikke styremøter
- 6: Ubesvart

s_56

Aktivitet i organisasjonen

Benytter organisasjonen studieforbundene i forbindelse med kurs og opplæring?

- 1: Ja
- 2: Nei, driver bare opplæringsarbeid i egen regi
- 3: Nei, driver ikke opplæringsarbeid
- 4: Ubesvart

s_57

Aktivitet i organisasjonen

Nevn inntil tre aktiviteter, arbeidsmåter eller tiltak som organisasjonen mener er spesielt viktige for å realisere formålet til organisasjonen:

- 1: Aktivitet1:
- 2: Aktivitet2:
- 3: Aktivitet3:

s_58

Aktivitet i organisasjonen

Hva er de største problemene eller vanskelighetene som organisasjonen møter i arbeidet sitt?

1: Ingenting spesielt

2: Skriv her:

s_59_1

Organisasjonens formål og aktivitet

Nedenfor har vi satt opp noen skalaer som viser motstridende utsagn om formålet og aktiviteten til organisasjonen. Sett ett kryss på hver av skalaene etter hvilket utsagn som passer best. Kryss under 1 betyr at du er helt enig i utsagnet til venstre, kryss under 10 at du er helt enig i utsagnet til høyre. Du kan også velge et tall mellom disse ytterpunktene. Dersom verken utsagnene til venstre eller høyre passer for organisasjonen, sett kryss under "passer ikke" (PI).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
PI

Organisasjonen arbeider først og fremst for medlemmene - Organisasjonen arbeider først og fremst for samfunnet

s_59_2

Organisasjonen er i opposisjon til rådende holdninger i samfunnet - Organisasjonen er ikke i opposisjon til rådende holdninger i samfunnet

s_59_3

De fleste aktivitetene i organisasjonen er åpne bare for medlemmer - De fleste aktivitetene i organisasjonen er åpne for alle

s_59_4

Demokratiske prosedyrer bør følges selv om det kan gjøre organisasjonsarbeidet mindre effektivt - Demokratiske prosedyrer bør vike dersom de gjør organisasjonsarbeidet mindre effektivt

s_60_1

Organisasjonens formål og aktivitet

På samme måten har vi satt opp noen flere skalaer som viser motstridende utsagn om formålet og aktiviteten til organisasjonen. Sett ett kryss på hver av skalaene etter hvilket utsagn som passer best. Kryss under 1 betyr at du er helt enig i utsagnet til venstre, kryss under 10 at du er helt enig i utsagnet til høyre. Du kan også velge et tall mellom disse ytterpunktene. Dersom verken utsagnene til venstre eller høyre passer for organisasjonen, sett kryss under "passer ikke" (PI).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PI									

Det er ikke viktig for oss å overbevise andre om våre ideer - Det er svært viktig for oss å overbevise andre om våre ideer

s_60_2

Når medlemmer melder seg ut er det alltid et tap for organisasjonen - Når medlemmer melder seg ut er det del av en naturlig utskiftning

s_60_3

Bare aktive medlemmer er av stor verdi for organisasjonen - Også passive medlemmer er av stor verdi for organisasjonen

s_60_4

Medlemmene i organisasjonen yter et viktig bidrag til organisasjonens målformuleringer - Medlemmene i organisasjonen mangler kompetanse til å formulere organisasjonens mål

s_60_5

De fleste som er aktive i organisasjonen har lignende yrker og utdannelser - De aktive i organisasjonen har svært ulike yrker og utdanning

s_61

Administrasjon og ansatte

Hva slags sentralt sekretariat har dere organisasjon?

- 1: Eget sekretariat
- 2: Sekretariat i hovedorganisasjon
- 3: Sekretariat sammen med andre organisasjoner

- 4: Leder/sekretær deltidsansatt
- 5: Sekretariat hos praktiserende jurist
- 6: Annen deltidsordning
- 7: Sekretariatsarbeidet utføres på frivillig basis
- 8: Ubesvart

s_62

Administrasjon og ansatte

Antall heltidsansatte og deltidsansatte i organisasjonen

(Ikke inkluderer evt. tilsluttede lag og organisasjoner med eget styre og regnskap)

- 1: Totalt antall heltidsansatte i organisasjonen
- 2: Totalt antall deltidsansatte i organisasjonen

s_63

Administrasjon og ansatte

Hvor mange årsverk utføres til sammen av hel- og deltidsansatte som lønnes over organisasjonens budsjett?

- 1: I hovedsekretariatet/ hovedkontor
- 2: I underavdelinger/ distriktskontor
- 3: I utlandet

s_64

Administrasjon og ansatte

Hvis vi ser bort fra styret, hvilke valgte organer har organisasjonen, og hvor mange representanter er det i disse?

- 1: Arbeidsutvalg
- 2: Komitéer
- 3: Representantskap
- 4: Landsmøte/generalforsamling
- 5: Andre

s_65

Kontakt med det offentlige

Har deres organisasjon regelmessig kontakt med sentrale offentlige myndigheter?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_66 – HVIS S_65=1

Kontakt med det offentlige

Har deres organisasjon regelmessig kontakt med

- 1: Stortinget / stortingskomiteene
- 2: Stortingsrepresentanter / partigrupper
- 3: Regjeringen
- 4: Departement
- 5: Direktorat / ytre etater
- 6: Ikke sikker

s_67 – HVIS S_65=1

Kontakt med det offentlige

Betydning av kontakt med..

- 1: Stortinget / stortingskomitéene
- 2: Stortingsrepresentanter / partigrupper
- 3: Regjeringen
- 4: Departement
- 5: Direktorat / ytre etater

- 1: Stor betydning
- 2: Liten betydning
- 3: Ubesvart

s_68 – HVIS S_65=1

Kontakt med det offentlige

Hvor ofte har organisasjonen kontakt med

- 1: Stortinget / stortingskomitéene
- 2: Stortingsrepresentanter / partigrupper
- 3: Regjeringen
- 4: Departement
- 5: Direktorat / ytre etater

- 1: Daglig
- 2: Ukentlig
- 3: Månedlig
- 4: Årlig
- 5: Ubesvart

s_69

Kontakt med det offentlige

Hvilke departementer er det viktigst for deres organisasjon å ha kontakt med?
Marker inntil de tre viktigste

- 1: Statsministerens kontor
- 2: Arbeidsdepartementet
- 3: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- 4: Finansdepartementet
- 5: Fiskeri- og kystdepartementet
- 6: Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
- 7: Forsvarsdepartementet
- 8: Helse- og omsorgsdepartementet
- 9: Justis- og beredskapsdepartementet
- 10: Kommunal- og regionaldepartementet
- 11: Kulturdepartementet
- 12: Kunnskapsdepartementet
- 13: Landbruks- og matdepartementet
- 14: Miljøverndepartementet
- 15: Nærings- og handelsdepartementet
- 16: Olje- og energidepartementet
- 17: Samferdselsdepartementet
- 18: Utenriksdepartementet
- 19: Ingen av dem

s_70

Kontakt med det offentlige

Er deres organisasjon representert i noe utvalg, råd, styre, komite, eller kommisjon oppnevnt av regjering eller departement?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_71 – HVIS S_70=1

Kontakt med det offentlige

Hvor mange slike utvalg, råd, styrever, komitéer, eller kommisjoner er organisasjonen representert i?

NOTÉR ANTALL

s_72 – HVIS S_70=1

Kontakt med det offentlige

Vennligst oppgi navn på disse utvalgene, råd, styrever, eller komitéer

s_73

Kontakt med det offentlige

Har organisasjonen engasjert seg i konkrete saker som har vært oppe til drøftelse eller vedtak i offentlige organer?

- 1: Ja
- 2: Nei
- 3: Ikke sikker

s_74 – HVIS S_73=1

Kontakt med det offentlige

Hvilke saker som har vært oppe til drøftelse eller vedtak i offentlige organ har organisasjonen engasjert seg i? Skriv inn hvilke(n) sak(er) dette gjaldt, inntil de 5 viktigste sakene.

- 1: Sak 1
- 2: Sak 2
- 3: Sak 3

- 4: Sak 4
- 5: Sak 5

s_75 – HVIS S_73=1

Kontakt med det offentlige

Hvem tok initiativet til å ta opp saken(e)?

- 1: Sak 1
- 2: Sak 2
- 3: Sak 3
- 4: Sak 4
- 5: Sak 5

- 1: Organisasjonen
- 2: Det offentlige
- 3: Andre
- 4: Ubesvart

s_76 – HVIS S_73=1

Kontakt med det offentlige

På hvilke måter har organisasjonen engasjert seg?

Organisasjonen har...

- 1: Arrangert møte om saken/sakene
- 2: Samlet inn underskrifter
- 3: Tatt saken/sakene opp i pressen
- 4: Tatt saken/sakene opp i paraplyorganisasjon
- 5: Samarbeidet med andre organisasjoner for å løse saken

Har organisasjonen sendt skriv til...

- 6: Kommunale styresmakter
- 7: Fylkeskommunale styresmakter
- 8: Statlige styresmakter

Har organisasjonen tatt personlig kontakt med...

- 13: Folkevalgte i kommuner eller fylker
- 14: Ansatte i administrasjonen i kommuner eller fylker
- 15: Stortingsrepresentanter
- 16: Ansatte i statsadministrasjonen

Har organisasjonen...

18: Brukt Internett (f.eks e-postaksjoner, Facebook-grupper, deltakelse i diskusjonsforum)

19: Engasjert seg på andre måter** (spesifiser)

20: Ingen av delene

s_77 – HVIS S_73=1

Kontakt med det offentlige

Ble det tatt hensyn til organisasjonens synspunkter?

1: Ja, i stor grad

2: Ja, i en viss grad

3: Nei

s_78

Kontakt med det offentlige

Er det vanlig at det offentlige spør organisasjonen til råds i saker der organisasjonen blir berørt?

1: Svært ofte

2: Ofte

3: Av og til

4: Sjelden

5: Nei

s_79 – HVIS S_78<5

Kontakt med det offentlige

På hvilke måter blir organisasjonen spurt til råds?

1: I felles samarbeidsorgan

2: Gjennom uformell kontakt

3: Ved formelle skriv (høring og lignende)

4: Andre måter (spesifiser)

5: Ubesvart

s_80

Samarbeid om aktiviteter eller tiltak

Samarbeider organisasjonen med andre om aktiviteter eller tiltak i samfunnet?
(Det offentlige, næringslivet, aksjoner eller andre organisasjoner)

- 1: Ja
- 2: Nei

s_81 – HVIS S_80=1

Samarbeid om aktiviteter eller tiltak

Hva slags aktiviteter eller tiltak er dette?

- 1: Tiltak 1
- 2: Tiltak 2
- 3: Tiltak 3
- 4: Tiltak 4
- 5: Tiltak 5
- 6: Tiltak 6

s_82 – HVIS S_80=1

Samarbeid om aktiviteter eller tiltak

Hvem samarbeider organisasjonen med om tiltaket/tiltakene?

- 1: Tiltak 1
- 2: Tiltak 2
- 3: Tiltak 3
- 4: Tiltak 4
- 5: Tiltak 5
- 6: Tiltak 6

s_83 – HVIS S_80=1

Samarbeid om aktiviteter eller tiltak

Når det gjelder tiltaket *? tiltak[?R], der organisasjonen samarbeider med *?
partner[?R]...

1: Hvem tok initiativ til å starte samarbeidet?

- 1: Organisasjonen tok initiativet

2: Samarbeidspartner tok initiativet

2: Er samarbeidet...

1: Formelt

2: Uformelt

3: Er samarbeidet...

1: Tidsavgrenset

2: Mer varig

s_84

Drift av organisasjonen

Omtrent hvor store utgifter hadde organisasjonen til drift av organisasjonsarbeidet i 2012?

s_85

Drift av organisasjonen

Hva slags utgifter hadde organisasjon i 2012? Skriv omtrent hvor stor del av utgiftene (i prosent) som ble brukt til formålene nedenfor i 2012.

1: Administrasjon (porto, telefon, PC o.l.)

2: Lokaler (husleie vedlikehold o.l.)

3: Aktivitet (møter, kurs, reiser o.l.)

4: Lederopplæring

5: Informasjonsmateriell (trykksaker, medlemsblad etc)

6: Lønn til faste ansatte

7: Godtgjørelse til instruktører og ledere

8: Overføringer til egen hovedorganisasjon

9: Andre utgifter

s_86

1: Spesifiser posten "Andre utgifter"

s_87

Drift av organisasjonen

Hvordan ble driftsutgiftene dekket inn?

Skriv inn omtrent hvor stor del av inntektene (i prosent) som kom fra kildene nedenfor i 2008.

- 1: Medlemskontingent
- 2: Inntekt fra utlodning, basar, bingo og lignende
- 3: Loppemarked
- 4: Gaver og innsamlinger
- 5: Arv og testamentariske gaver
- 6: Tilskudd fra paraplyorganisasjon
- 7: Tilskudd fra kommune
- 8: Tilskudd fra stat/ fylke
- 9: Inntekter fra tilstelninger/arrangement
- 10: Utleie av lokaler
- 11: Reklame eller sponing
- 12: Andre inntekter

s_88

- 1: Spesifiser posten "Andre inntekter"

s_89

Drift av organisasjonen

Dersom organisasjonen har formue, omtrent hvor stor var den i 2012?

- 1: ca. kr.

s_90 – HVIS S_89>0

Drift av organisasjonen

Hvor mye av dette er plassert i bankinnskudd, aksjefond eller finansielle instrumenter?

- 1: ca. kr.

s_91

Drift av organisasjonen

Dersom organisasjonen har fast eiendom, hvor mye er den verdt?

- 1: ca. kr.

s_92

Drift av organisasjonen

Har organisasjonen eget/egne selskap for eiendomsdrift eller MVA-pliktig virksomhet?

- 1: Ja
- 2: Nei

s_93 – HVIS S_92=1

Drift av organisasjonen

Hva er navnet på dette/disse selskapene?

- 1: Selskap 1
- 2: Selskap 2
- 3: Selskap 3
- 4: Selskap 4

s_94 – HVIS S_92=1

Drift av organisasjonen

Dersom organisasjonen har eget/egne selskap for eiendomsdrift eller MVA-pliktig virksomhet, hvor stor var de årlige driftsinntektene i 2012?

- 1: Ca. kr.

s_95 – HVIS S_92=1

Drift av organisasjonen

Hvilket år ble selskapet/ene opprettet?

- 1: *? selskap[1].
- 2: *? selskap[2].
- 3: *? selskap[3].
- 4: *? selskap[4].

s_96

Organisasjonens lokaler

Fikk organisasjonen leie lokaler gratis eller til redusert pris i 2012?

- 1: Ja
- 2: Nei
- 3: Ubesvart

s_97 – HVIS S_96=1

Organisasjonens lokaler

Hvem stilte lokaler til disposisjon?

- 1: Det offentlige
- 2: Næringslivet
- 3: Privatpersoner
- 4: Andre organisasjoner
- 5: Ubesvart

s_98

Organisasjonens lokaler

Er organisasjonen eier eller medeier i forsamlingshus, klubblokale, egne lokaler?

- 1: Ja, har eget hus/lokale
- 2: Ja, er medeier i hus/lokale
- 3: Nei
- 4: Ubesvart

s_99

Organisasjonens økonomi

Hvordan vil organisasjonen karakterisere økonomien sin?

- 1: God
- 2: Tilfredsstillende
- 3: Dårlig
- 4: Ubesvart

orgnr

Organisasjonens organsiasjonsnummer

helhetsvurdering

Helhetsvurdering

Til slutt vil vi gjerne ha organisasjonen sin helhetsvurdering av hvordan vilkårene for å drive organisasjonen er i dag. Har noe endret seg de senere årene? Hva kan gjøres for å bedre disse vilkårene? Hvordan er vilkårene for organisasjonsdrift mer allment? Vi vil også gjerne høre om andre spørsmål som organisasjonen er opptatt av.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Rapport 2013:5

<i>Forfatter/Author</i> Trygve Gulbrandsen og Karl Henrik Sivesind
<i>Tittel/Title</i> Nasjonale organisasjoner – roller og økonomi
<i>Sammendrag</i> I rapporten presenteres data som foreløpig har innkommet fra en spørreundersøkelse rettet mot nasjonale frivillige organisasjoner, gjennomført av <i>Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor våren og sommeren 2013</i> . Analysene viser på den ene side at det finnes noen få ressurssterke nasjonale organisasjoner og paraplyorganisasjoner som er organisert etter den hierarkiske folkebevegelsesmodellen med et sentralledd og regionale og/eller lokale lag. Det er imidlertid også svært mange organisasjoner som har eksistert i noen få år, som har små økonomiske ressurser, få eller ingen betalte ansatte, og som i mange tilfeller er enkeltstående nasjonale organisasjoner. Bruk av internett og sosiale medier gjør at enkelte slike organisasjoner likevel kan ha stor rekkevidde. Dette støtter opp om en antakelse om en utvikling i retning av en todeling av organisasjonslivet i Norge med et økende antall organisasjoner som enten bare er lokale eller bare nasjonale, slik det lenge har vært i mange andre land. Nye samfunnsstrukturer krever nye organisasjonsformer og nye uttrykk for engasjement, og disse må tas med i betraktningen av vår forståelse av organisasjonslivet og i utformingen av støtteordninger og i måten det offentlige kommuniserer med de frivillige organisasjonene.
<i>Emneord</i> Frivillige organisasjoner, styring, Internett, lobbyvirksomhet
<i>Summary</i> The report presents data that has so far has been gathered through a survey aimed at the national level of voluntary organizations conducted by the Centre for Research on Civil Society and Voluntary Sector in the spring and summer of 2013. The analysis shows, on the one hand, that there are a few resourceful national organizations and umbrella organizations that have a hierarchical popular movement structure, with a central level and regional and / or local associations. However, there are also many organizations that have only have existed for a few years, that have little financial resources, few or no paid staff, and that in many cases are singular national organizations. By using the internet and social media, some of these organizations still reach wide. This supports the assumption of a trend towards a to-part organizational society in Norway with a growing number of organizations that exist either on local or national level, as there has been for a long time in many other countries. New social structures require new organizational forms and new expressions of engagement, and these must be taken into account in our understanding of organizational life and in the design of support schemes and the way the public sector interacts with voluntary organizations.
<i>Index terms</i> Voluntary organizations, Governance, Internet, Lobbying